

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 52/2012-13

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 31. januára 2012 predbežne prerokoval sťažnosť obchodnej spoločnosti L., a. s., B., zastúpenej obchodnou spoločnosťou F., s. r. o., B., v mene ktorej koná advokát a konateľ doc. JUDr. B. F., vo veci namietaného porušenia jej základného práva na rovnosť účastníkov v konaní podľa čl. 47 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky, základného práva na informácie podľa čl. 26 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a práva na slobodu prejavu podľa čl. 10 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 10 C/62/2010 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť obchodnej spoločnosti L., a. s., **o d m i e t a** pre nedostatok právomoci Ústavného súdu Slovenskej republiky na jej prerokovanie.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 11. januára 2012 doručená sťažnosť obchodnej spoločnosti L., a. s. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namietala porušenie svojho základného práva na rovnosť účastníkov v konaní podľa čl. 47 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na informácie

podľa čl. 26 ods. 1 a 2 ústavy (sťažovateľka v petite sťažnosti nesprávne uvádza čl. 29 ods. 1 a 2 ústavy), práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práva na slobodu prejavu podľa čl. 10 ods. 1 dohovoru postupom Okresného súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 10 C/62/2010 (ďalej aj „napadnuté konanie“).

Z obsahu sťažnosti vyplýva, že sťažovateľka je v procesnom postavení žalobcu účastníkom konania o náhradu škody a nemajetkovej ujmy spôsobenej nesprávnym úradným postupom. Sťažovateľka namietala, že aj keď sa chcela oboznámiť s obsahom spisov Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 3554/2006/50 a č. 3554/2006/51, ktoré sú pripojené k spisu okresného súdu sp. zn. 10 C/62/2010, zákonná sudkyňa odmietla udeliť sťažovateľke súhlas na vyhotovenie fotokópií, čím jej mala znemožniť získať do jej dispozičnej sféry požadované informácie zachytené v listinnej podobe.

Sťažovateľka vo vzťahu k namietanému porušeniu čl. 47 ods. 3 ústavy tvrdí, že okresný súd „bezdôvodne postavil sťažovateľa ako žalobcu do nerovného procesného postavenia a to tým, že mu neumožnil vyhotoviť fotokópie listín obsiahnutých v súdnom spise, pritom však druhý účastník konania - žalovaný, disponuje fotokópiami alebo rovnopismi týchto listín a môže ich ľubovoľne používať v konaní. Sťažovateľ objektívne nemá vytvorené v občianskom súdnom konaní rovnaké procesné podmienky a nemôže v porovnaní so žalovaným využiť svoje procesné právo definované v ust. § 44 ods. 1 OSP (právo na vyhotovenie fotokópií zo súdneho spisu) a to bez existencie relevantných dôvodov. Sťažovateľovi tak súd bezdôvodne sťažuje jeho procesnú pozíciu, najmä mu sťažuje jeho argumentačnú a obrannú pozíciu...

Sťažovateľ nemá v občianskom súdnom konaní možnosť prednášať argumenty spojené s obsahom listín umiestnených v spise sp. zn.: 3554/2006/51 resp. 3554/2006/50 za podmienok, ktoré by ho nestavali do zjavnej nevýhody voči protistrane.“

Pokiaľ ide o namietané porušenie základného práva na informácie podľa čl. 26 ods. 1 ústavy, resp. právo na slobodu prejavu podľa čl. 10 dohovoru, sťažovateľka poukázala na to, že „Občiansky súdny poriadok, ako ani iný právny predpis nevyžadujú súhlas predsedu senátu (samosudcu) na vyhotovenie fotokópie listiny obsiahnutej v súdnom

spise. V okolnostiach daného prípadu nie je možné identifikovať žiaden relevantný dôvod na to, aby v danom prípade malo dôjsť k obmedzeniu sťažovateľovho práva na informácie realizovaného vyhľadávaním a prijímaním informácií formou vyhotovenia fotokópií listín umiestnených v súdnom spise.

Občiansky súdny poriadok ani zákon č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov nijako nelimitujú právo účastníkov občianskeho súdneho konania na slobodný prístup k informáciám... a ani neviažu realizáciu základného práva na slobodný prístup k informáciám predchádzajúcim súhlasom sudcu...

Na základe uvedených skutočností tvrdíme, že zákonný sudca neumožnení m, aby si sťažovateľ (resp. jeho právny zástupca prítomný na úkone) vyhotovoval fotokópie, vyslovil zákaz, ktorým mu zmaril vyhotovenie zrakom vnímateľného záznamu informácii Tento postup zákonného sudcu prekračuje zákonom ustanovené možnosti obmedzenia základného práva na prijímanie informácií...

Porušenie čl. 10 dohovoru spočíva v tom, že všeobecný súd zákazom neumožnil sťažovateľovi realizovať výkon práv, na ktoré sa v zmysle čl. 10 ods. 1 dohovoru povolenie (súhlas) nevyžaduje (hoci ich výkon možno za určitých okolnosti obmedziť). Preto sa konanie tohto štátneho orgánu dostalo aj do rozporu s právom sťažovateľa prijímať informácie podľa čl. 10 ods. 1 dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.“

Sťažovateľka navrhla, aby ústavný súd vydal vo veci toto rozhodnutie:

1. Základné právo spoločnosti L. a. s.,... na rovnosť v konaní zaručené čl. 47 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn.: 10 C 62/2010 bolo porušené.

2. Základné právo spoločnosti L. a. s.,... na spravodlivý súdny proces zaručené čl. 6 ods. 1 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn.: 10 C 62/2010 bolo porušené.

3. Základné právo spoločnosti L. a. s.,... slobodne prijímať informácie zaručené čl. 29 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn.: 10 C 62/2010 bolo porušené.

4. *Základné právo spoločnosti L. a. s.,... prijímať informácie zaručené čl. 10 ods. 1 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn.: 10 C 62/2010 bolo porušené.*

5. *Okresnému súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn.: 10 C 62/2010 zakazuje pokračovať v porušovaní základných práv sťažovateľa zaručených Ústavou Slovenskej republiky a práv zaručených Dohovorom o ochrane ľudských práv a základných slobôd.*

6. *Spoločnosti L. a. s.,... priznáva finančné zadostučinenie v sume 250,- €..., ktoré je jej Okresný súd Bratislava I povinný zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.*

7. *Okresný súd Bratislava I je povinný uhradiť spoločnosti L. a. s.,... trovy konania tak, ako budú vyčíslené v písomnom vyhotovení nálezu...“.*

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje ústavný súd o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každú sťažnosť predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia sťažnosti vo veciach, na prerokovanie ktorých ústavný súd nemá právomoc, sťažnosti, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné sťažnosti alebo sťažnosti podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj sťažnosti podané oneskorene môže ústavný súd odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Rovnako môže ústavný súd odmietnuť sťažnosť aj vtedy, ak je zjavne neopodstatnená.

Princíp subsidiarity zakotvený v čl. 127 ods. 1 ústavy znamená, že ústavný súd môže konať o namietanom porušení sťažovateľových práv a vecne sa zaoberať iba tými sťažnosťami, ak sa sťažovateľ nemôže v súčasnosti a nebude môcť ani v budúcnosti domáhať ochrany svojich práv pred iným súdom prostredníctvom iných právnych prostriedkov, ktoré mu zákon na to poskytuje. Namietané porušenie niektorého zo základných práv alebo slobôd teda nezakladá automaticky aj právomoc ústavného súdu na konanie o nich. Pokiaľ ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby zistí, že ochrany toho základného práva alebo slobody, porušenie ktorých namieta, sa sťažovateľ môže domôcť využitím jemu dostupných a aj účinných právnych prostriedkov nápravy, prípadne iným zákonom upraveným spôsobom pred iným súdom alebo pred iným štátnym orgánom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku svojej právomoci na jej prerokovanie (m. m. I. ÚS 6/04, IV. ÚS 179/05, IV. ÚS 243/05, II. ÚS 90/06, III. ÚS 42/07).

Zmyslom a účelom uvedeného princípu subsidiarity je to, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy vecí nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Všeobecné súdy, ktoré v občianskom súdnom konaní sú povinné vykladať a aplikovať príslušné zákony na konkrétny prípad v súlade s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 5 ústavy, sú primárne zodpovedné aj za dodržiavanie tých práv a základných slobôd, ktoré ústava alebo medzinárodná zmluva dotknutým fyzickým osobám zaručuje. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti ultima ratio inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa zásad uvedených v § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde (III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05). Ústava ani zákon o ústavnom súde nepripúšťajú, aby si sťažovateľ ako účastník konania zvolil medzi súdnymi orgánmi ochrany porušených základných práv a slobôd, naopak čl. 127 ods. 1 ústavy jednoznačne požaduje vyčerpanie všetkých sťažovateľovi dostupných a účinných prostriedkov nápravy (I. ÚS 146/09). Zásada subsidiarity reflektuje okrem iného aj princíp

minimalizácie zásahov ústavného súdu do právomoci všeobecných súdov, ktorých rozhodnutia sú v konaní o sťažnosti preskúmané (IV. ÚS 303/04).

Ústavný súd pri príprave predbežného prejednávania sťažnosti zistil, že napadnuté konanie vedené pred okresným súdom nie je dosiaľ právoplatne skončené, vo veci nebolo dosiaľ vydané ani žiadne meritórne rozhodnutie, pričom aktuálne bolo okresným súdom nariadené vo veci pojednávanie na 21. marec 2012.

Námietka sťažovateľky spočívajúca v tvrdení, že vo veci bolo procesným postupom súdu (prípadne zákonného sudcu) porušené základné právo na rovnosť účastníkov v konaní ako aj základné právo na informácie tým, že v rozpore s ustanoveniami § 44 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“) jej mala byť odopretá možnosť nazerať do súdneho spisu (prípadne pripojeného spisu), robiť si z neho výpisy a fotokópie, vytvára procesnú situáciu, ktorú možno klasifikovať ako zákonom ustanovený dôvod na podanie odvolania proti rozhodnutiu prvostupňového súdu podľa § 221 písm. f) OSP, prípadne dovolania proti rozhodnutiu odvolacieho súdu podľa § 237 písm. f) OSP. Prípustnosť týchto opravných prostriedkov vylučuje právomoc ústavného súdu podľa čl. 127 ods. 1 i. f. ústavy. Podľa § 221 ods. 1 písm. f) OSP je totiž odvolanie a podľa § 237 písm. f) OSP je dovolanie zásadne prípustné, ak sa účastníkovi konania odňala možnosť konať pred súdom.

Účastník sa teda môže za splnenia zákonných predpokladov brániť proti porušeniu týchto svojich práv podaním odvolania, resp. dovolania (m. m. III. ÚS 21/2011). Pri ustáľovaní záveru o nedostatku svojej právomoci konať v sťažovateľkinej veci ústavný súd súčasne prihliadal aj na povahu porušenia označených základných práv a na možnosti nápravy ich prípadného porušenia v rámci občianskeho súdneho procesu. Podľa stabilnej judikatúry totiž ústavný súd nie je oprávnený poskytovať ochranu ústavnosti vo veciach, v ktorých sa sťažovateľ mohol domôcť ochrany v konaní pred všeobecným súdom vlastnými, dovolenými a Občianskym súdnym poriadkom ustanovenými procesnými úkonmi (I. ÚS 161/02). Z uvedeného dôvodu princíp subsidiarity bráni ústavnému súdu preskúmať namietané porušenie základného práva základného práva na rovnosť účastníkov v konaní podľa čl. 47 ods. 3 ústavy, základného práva na informácie podľa čl. 26 ods. 1 a 2 ústavy a práva na slobodu prejavu podľa čl. 10 ods. 1 dohovoru.

Rovnako pri posúdení sťažovateľkou namietaného porušenia práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru ústavný súd vychádzajúc zo zistenia, že konanie pred okresným súdom dosiaľ nebolo právoplatne skončené a nebolo v ňom dokonca ani vydané žiadne meritórne rozhodnutie, obdobne dospel k záveru, že sťažovateľka má stále možnosť domáhať sa nápravy prípadného porušenia tohto práva pred iným súdom využitím opravných a iných právnych prostriedkov, ktoré pripúšťa platné procesné právo, a teda ani čo sa týka tejto časti sťažnosti, nie je daná právomoc ústavného súdu na ďalšie konanie.

Vzhľadom na tieto skutočnosti sa ústavný súd podanou sťažnosťou meritórne nezaoberal, ale podľa zásady ratio temporis ju na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti účastníkov konania odmietol podľa čl. 127 ods. 1 i. f. z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 31. januára 2012